

**Fonts, Tècniques i Organització del Treball
Periodístic**

Codi: 104974
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Ricardo Carniel Bugs
Correu electrònic: ricardo.carniel@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

L'assignatura requereix a l'alumnat la capacitat de mantenir-se informat sobre els temes d'actualitat, comprensió lectora a nivell universitari i un domini suficient i l'ús correcte - oral i escrit - de les seves llengües pròpies, així com poder llegir i comprendre textos en anglès.

També es requereix estar habituat/da amb l'entorn i funcionalitats del Campus Virtual, així com de la plataforma Microsoft Teams (i similars).

És molt recomanable que l'alumnat hagi cursat i superat satisfactòriament la major part de les assignatures de 1r curs del Grau, especialment l'assignatura Escripció Periodística I, tenint en compte que es donaran per coneguts els continguts tractats en elles.

Objectius

Aquesta assignatura està emmarcada en la matèria *Teoria i Tècnica del Periodisme*, per la qual cosa se centra en l'organització del treball periodístic i les seves principals rutines, sistemes, tasques o rols. El curs posa èmfasi en les etapes que constitueixen la relació entre els i les professionals del periodisme i les seves fonts d'informació: recerca, documentació, contrast, validació de les informacions (des dels punts de vista instrumental i deontològic).

D'aquesta manera, l'objectiu general de l'assignatura és que l'alumnat conegui aquestes rutines professionals i els requisits per localitzar, tractar i utilitzar fonts personals o de qualsevol altra naturalesa en l'elaboració dels seus continguts periodístics. També es dedicarà atenció a la verificació de fonts, dades i informacions produïdes per tercers, un tema especialment rellevant en el context de creixent desinformació potenciada per l'entorn comunicatiu digital.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Aplicar l'ètica i la deontologia professionals del periodisme, així com l'ordenació jurídica de la informació.

- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar capacitat de lideratge, negociació i treball en equip, així com resolució de problemes.
- Dissenyar els aspectes formals i estètics en mitjans escrits, gràfics, audiovisuals o digitals, i usar tècniques informàtiques per a la representació d'informació mitjançant sistemes infogràfics i documentals.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Transmetre informació periodística en el llenguatge propi de cada un dels mitjans de comunicació, en les seves formes combinades modernes o en suports digitals, i aplicar els gèneres i els diferents procediments periodístics.

Resultats d'aprenentatge

1. Adequar la presentació de les notícies a les necessitats establertes per l'espai redaccional.
2. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
3. Buscar fonts informatives, seleccionar-les i aplicar-hi criteris de valoració crítica.
4. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
5. Comentar i editar correctament textos o altres produccions mediàtiques relacionades amb la periodística.
6. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
7. Demostrar capacitat de lideratge, negociació i treball en equip, així com resolució de problemes.
8. Descriure el funcionament dels consells de redacció.
9. Elaborar notícies, cròniques i reportatges amb els seus respectius subgèneres.
10. Identificar les implicacions socials, econòmiques i mediambientals de les activitats academicoprofessionals de l'àmbit de coneixement propi.
11. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
12. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
13. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
14. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
15. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
16. Reconèixer la virtualitat i els límits de la llibertat d'expressió en valorar processos informatius.
17. Tractar els fets informatius en el gènere periodístic més adequat.
18. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.

Continguts

Temari general

- Organigrama bàsic d'una redacció en mitjans de comunicació convencionals i entorns digitals. L'organització del treball i les rutines professionals en la producció periodística.
- La construcció social de la realitat pels mitjans: processos de selecció i jerarquització d'informacions. Valors o criteris de qualitat en la producció de notícies.
- Fonts d'informació: tipologies, utilitat, tècniques per a obtenir informació, factors de credibilitat.
- Transparència i accés a la informació. Introducció al periodisme de dades.
- Gabinet de comunicació, agències de notícies i altres proveïdors d'informació.
- Aspectes professionals, ètics i legals que condicionen el tractament i l'ús de les fonts en el treball periodístic.
- Internet com a univers de dades i fonts. Potencial i perills de les xarxes socials. Aspectes bàsics per a la verificació de boies, notícies enganyoses i combatre la desinformació.

L'ordre dels temes indicats podrà variar segons la planificació definitiva de l'assignatura. El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura i es publicarà al Campus Virtual.

Els continguts de l'assignatura seran sensibles a aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

Metodologia

La metodologia docent d'aquesta assignatura està pensada per fomentar l'aprenentatge actiu per part de l'alumnat, així com per incrementar el seu nivell d'autonomia en la presa de decisions, adquisició de coneixements i realització de tasques que li permetran desenvolupar les habilitats professionals relacionades amb la matèria estudiada. Per tant, l'equip docent s'encarrega de facilitar a l'alumnat totes les instruccions, orientacions i tutorització necessària per al correcte seguiment del curs, però són els i les estudiants els principals responsables per assolir els objectius de l'assignatura i superar el curs satisfactòriament.

Els continguts estan dividits en activitats formatives de diferents tipologies (virtuals o presencials, d'acord amb la situació socio sanitària i les directrius de la Facultat): sessions expositives, estudis de cas, debats, participació activa a classe, treballs pràctics individuals o en equip, etc. A més del contingut explicat pel professorat, les classes seguiran dinàmiques específiques, que emularan rutines i processos bàsics de la professió periodística. D'aquesta manera, mentre aprèn determinats aspectes del temari, l'alumnat estarà vivenciant i practicant aspectes concrets que formen part del dia a dia dels professionals del periodisme.

Totes les activitats formatives requereixen l'assistència/participació de totes i tots estudiants, des del primer dia de classe. Eventualment, es podran programar activitats no presencials o fora de l'aula segons les necessitats de l'assignatura.

Campus Virtual: eina fonamental

Les úniques fonts d'informació vàlides per al desenvolupament de tota l'assignatura seran les orientacions indicades pel professorat en les classes presencials i les dades, avisos i documents publicats en l'espai de l'assignatura al Campus Virtual. L'alumnat haurà de consultar constantment el Campus Virtual per estar al corrent de les indicacions. Els lliuraments de treballs avaluable també es realitzaran exclusivament pel Campus Virtual, excepte en aquells casos en què el tipus de tasca o el format del treball no ho permetin. En aquests casos puntuals, l'equip docent indicarà la via alternativa adequada.

Tutories

Les tutories (individuals o per equips) són un aspecte fonamental per al correcte desenvolupament de les tasques d'aquesta assignatura. Durant el curs, el professorat facilitarà als seus respectius estudiants els horaris i espais (presencials o virtuals) predeterminats per tutorització. La participació de l'alumnat en tutories és un aspecte que l'equip docent tindrà en compte per a la qualificació dels treballs presentats.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar modificacions en funció de les restriccions que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Seminaris / Treball pràctic en laboratori.	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Sessions expositives, estudis de cas, debat i altres dinàmiques participatives.	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18
Tipus: Supervisades			
Tutories	7	0,28	1, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 17
Tipus: Autònomes			
Recerca, selecció i lectura de bibliografia i altres recursos. Estudi personal. Planificació i treball individual / en equip.	91	3,64	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18

Avaluació

L'assignatura segueix el sistema d'avaluació continuada, per la qual cosa es dóna per descomptat que la participació de l'alumnat és obligatòria en totes les activitats formatives indicades.

La qualificació final de l'assignatura es calcularà per mitjana ponderada, a partir de les següents activitats d'avaluació:

- Activitat A. Test d'actualitat: 10% sobre la qualificació final;
- Activitat B. Exàmens individuals: 35% sobre la qualificació final;
- Activitat C. Pràctiques en seminari/laboratori: 30% sobre la qualificació final;
- Activitat D. Treball de curs: 25% sobre la qualificació final.

IMPORTANT: Qualsevol treball o prova escrita que inclogui cinc faltes d'ortografia, gramaticals i/o barbarismes (sumant cinc errors en total) obtindrà la nota de 0.

Per aprovar l'assignatura, serà necessari:

a) Haver realitzat i lliurat totes les activitats d'avaluació B, C i D. En cas d'absència per motius justificats de força major, s'ha de presentar el corresponent justificant a l'equip docent; en cas contrari, les activitats es consideraran com a No Realitzades.

b) Obtenir una nota/mitjana mínima de 5,0 en cadascuna de les activitats B, C i D.

c) En els treballs desenvolupats en grups, l'equip docent podrà adoptar mesures de control per verificar la participació de cada estudiant en el treball comú. Per tant, les notes podran ser diferents per a membres d'un mateix equip, la qual cosa podria suposar que un o més membres suspenguin l'avaluació, mentre la persona restant l'aprovi.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar modificacions en funció de les restriccions que imposin les autoritats sanitàries.

Revisió de notes

Les notes de les diferents avaluacions seran publicades al Campus Virtual. Un cop les notes de cadascuna de les activitats siguin publicades, l'alumnat tindrà un termini màxim de set dies naturals per sol·licitar una tutoria o revisió de notes. Superats els set dies naturals de termini per a la sol·licitud, les notes seran considerades definitives.

Recuperació

Per tal que l'alumnat pugui optar a la recuperació, cal que compleixi les següents dues condicions:

- 1) no haver assolit els criteris establerts per superar l'assignatura.
- 2) haver estat avaluat durant el semestre d'un conjunt d'activitats, el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura.

Les activitats A i D queden excloses del sistema de recuperació.

Segona matrícula

En cas de segona matrícula, l'alumnat podrà sol·licitar la possibilitat (no vinculant) de realitzar una única prova de síntesi, una avaluació representativa de tot el contingut de l'assignatura (teoria, pràctiques i actualitat). La qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova de síntesi. L'alumnat que vulgui optar a aquesta prova única haurà de posar-se en contacte amb el coordinador de l'assignatura durant la primera setmana de classes. Cada cas serà analitzat individualment, considerant la nota obtinguda en la matrícula anterior, nombre d'activitats realitzades, etc. Segons el cas, també es podrà requerir la realització del treball final de curs, per la qual cosa la qualificació final correspondria a la mitjana ponderada entre la nota de la prova de síntesi i la nota del treball de curs.

Plagi

L'estudiant que realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, suplantació d'identitat, etc.) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació. En cas que es produeixi més d'una irregularitat, la qualificació final de l'assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
A) Test d'actualitat	10%	2	0,08	2, 3, 4, 5, 10, 11, 15, 16, 18
B) Exàmens individuals	35%	5	0,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18
C) Pràctiques a seminari / laboratori	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18
D) Treball final de curs	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18

Bibliografia

Bibliografia bàsica

BRUNS, Axel (2014). Gatekeeping, gatwatching, real-time feedback: new challenges for Journalism. *Brazilian Journalism Research*, 10 (2), 224-237. <https://bjr.sbpjor.org.br/bjr/article/view/778>

COLUSSI, Juliana; GOMES-FRANCO E SILVA, Flávia y ROCHA, Paula M. (2018). *Periodismo Ubicuo: convergencia e innovacion en las nuevas redacciones*. Editorial Universidad del Rosario. https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb2071930?lang=cat

GARCÍA-GORDILLO, Mar; BEZUNARTEA VALENCIA, Ofa; RODRÍGUEZ REY, Ana y SÁNCHEZ GONZÁLEZ, Mª Teresa (2014). La calidad de los medios y el uso de fuentes periodísticas. Una evolución del VAP. En *IV Congreso Internacional Asociación Española de Investigación en Comunicación. "Espacios de la Comunicación"*, 1541-1555. <http://hdl.handle.net/11441/23776>

GARCÍA SANTAMARÍA, José Vicente; CLEMENTE FERNÁNDEZ, María Dolores y LÓPEZ ABOAL, María (2013). La organización de las redacciones en los nuevos diarios digitales españoles y su relación con los nuevos modelos de negocio. *Textual & Visual Media*, 6, 141-160. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6505460>

LÓPEZ-CARREÑO, Rosana (2017). *Fuentes de información: guía básica y nueva clasificación*. Editorial UOC.

REDONDO, Myriam (2018). *Verificación digital para periodistas: manual contra bulos y desinformación internacional*. Editorial UOC. https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb2069641?lang=cat

Bibliografia complementària

ALBERTINI, Emiliano (2016). Nuevas prácticas y rutinas del periodismo digital. *Letras*. SEDICI: Universidad Nacional de La Plata. <http://sedici.unlp.edu.ar/handle/10915/53972>

ARTERO, Juan Pablo y MORAES, Renata (2008). Opciones estratégicas de las agencias europeas: Reuters, France Presse i EFE. *Communication & Society*, 21 (1), 53-79. <https://dadun.unav.edu/handle/10171/8478>

AZNAR, Hugo (2002). Deberes éticos de la información confidencial. *Revista Latina de Comunicación Social*, n° 50. <http://www.revistalatinacs.org/2002/latina50mayo/5007haznar.htm>

CANAVILHAS, João y IVARS-NICOLÁS, Begoña (2012). Uso y credibilidad de fuentes periodísticas 2.0 en Portugal y España. *El Profesional de la Información*, 21 (1), 63-69. <http://www.elprofesionaldelainformacion.com/contenidos/2012/enero/08.pdf>

CARNIEL BUGS, Ricardo; ORTEGA, Estibaliz y VELÁZQUEZ, Teresa (2017). Agenda temática e ideología en el discurso de los medios de comunicación. *deSignis*, 26, 123-149. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6350541>

CASTILLO, Antonio (2006). Public Relations and Press Room. Análisis de las salas de prensa virtuales de las grandes empresas de España. *Razón y Palabra*, 49. <http://www.razonypalabra.org.mx/anteriores/n49/bienal/Mesa%207/AntonioCastilloEspania.pdf>

CID LEAL, Pilar y PERPINYÀ MORERA, Remei (2013). *Cómo y dónde buscar fuentes de información*. Servei de Publicacions UAB. https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1997502?lang=cat

COBO, Silvia (2012). *Internet para periodistas: kit de supervivencia para la era digital*. Editorial UOC. https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1920727?lang=cat

CORREDOIRA y ALFONSO, Loreto & COTINO HUESO, Lorenzo (dirs.) (2015). *Libertad de expresión e información en Internet. Amenazas y protección de los derechos personales*. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales.

FUENTES, M. Eulàlia y CONESA, Alicia (1994). *La documentació periodística: Catalunya, Espanya i altres experiències europees*. Centre d'Investigació de la Comunicació.

GARCÍA SANTAMARÍA, José Vicente (2010). Crisis del periodismo de fuentes. Las prácticas del periodismo en España en el accidente de Spanair. *Revista Latina de Comunicación Social*, 65, 516-537. http://www.revistalatinacs.org/10/art3/916_UC3M/38_Santamaria.html

GELADO MARCOS, Roberto (2009). La dependencia de la prensa española hacia las agencias de noticias. *Comunicación y Sociedad* Vol. XXII (2), 243-275. <https://hdl.handle.net/10171/8687>

GUALLAR, Javier y REDONDO, Sílvia (2010). Fonts d'informació professionals de premsa. Una panoràmica. En *12es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació*, Barcelona, 19-20 May 2010.

<http://eprints.rclis.org/14644>

LAFUENTE, Gumersindo (2012). Las nuevas redacciones y el periodismo con futuro. *Cuadernos para periodistas*, 24, pp. 60-64. http://www.cuadernosdeperiodistas.com/pdf/Cuadernos_de_Periodistas_24.pdf

LA-ROSA, Leonardo y SANDOVAL-MARTÍN, Teresa (2016). La insuficiencia de la Ley de Transparencia para el ejercicio del Periodismo de datos en España. *Revista Latina de Comunicación Social*, 71, 1208-1229.

<http://www.revistalatinacs.org/071/paper/1142/62es.html>

MAYORAL SÁNCHEZ, Javier (2005). Fuentes de información y credibilidad periodística. *Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, 11, pp. 93-102. <https://revistas.ucm.es/index.php/ESMP/article/view/13293>

MOYA HINIESTA, Fernando (2013). Los gabinetes de prensa en instituciones y empresas. Información vs. relaciones públicas. *Correspondencias y Análisis*, nº 3, pp. 111-130. <http://hdl.handle.net/11441/28354>

PÉREZ COLOMÉ, Jordi (2011). Twitter, los periodistas y las fuentes: del desierto a la selva. *#EscribirEnInternet*, Fundéu.

<http://www.fundeu.es/escribireninternet/twitter-los-periodistas-y-las-fuentes-del-desierto-a-la-selva/>

PÉREZ OLIVA, Milagros (2010). Demasiadas fuentes anónimas. *El País*, 26/09/2010.

https://elpais.com/diario/2010/09/26/opinion/1285452005_850215.html

RESTREPO, Javier Darío (2001). La objetividad periodística: utopía y realidad. *Chasqui, Revista Latinoamericana de Comunicación*, nº 74. <https://revistachasqui.org/index.php/chasqui/article/view/1394/1423>

RODRÍGUEZ, Pepe. (1994). *Periodismo de investigación: técnicas y estrategias*. Paidós.

RODRÍGUEZ, Pepe y ODRIOZOLA FARRÉ, Begoña (2012). Catástrofes y periodismo: el relato, los escenarios, las interacciones y las necesidades prácticas y psicológicas de todos los implicados. *Estudios sobre el mensaje periodístico*, 18 (2), 577-594. <https://revistas.ucm.es/index.php/ESMP/article/view/41033>

SALAVERRÍA, Ramón & NEGREDO, Samuel (2008). *Periodismo integrado: convergencia de medios y reorganización de redacciones*. Sol90.

Les lectures obligatòries seran indicades en la primera classe i podran aplicar-se canvis durant tot el curs.

Programari

Aquesta assignatura no requereix cap programari especialitzat. Paquet Office (o equivalents), i per a les activitats virtuals s'utilitzarà Microsoft Teams.